

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Protiústavnost ustanovení zákona o místních poplatcích

V srpnu tohoto roku prohlásilo plénum Ústavního soudu za protiústavní (nedošlo nikoliv ke zrušení) ustanovení zákona o místních poplatcích, které nezletilým ukládalo poplatkovou povinnost za provoz systému shromažďování odpadů (dále jen „poplatky za odpad“).[1]

Konkrétně se jednalo o ustanovení § 10b odst. 1 písm. a) zákona č. [565/1990](#) Sb., o místních poplatcích (dále jen zákona o místních poplatcích), které stanovuje: „*Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů platí a) fyzická osoba, 1. která má v obci trvalý pobyt*“ ...Diskutovaná část ustanovení byl právě bod 1., tedy že poplatková povinnost dopadá na fyzickou osobu (nikterak věkově nestanovenou), která má v obci trvalý pobyt. Následující ustanovení tohoto zákona vypovídají že v určitých případech, jako je umístění do dětského domova, do zařízení pro děti vyžadující okamžitou péči, do domova pro zdravotně postižené, jsou nezletilí osvobozeni od poplatkové povinnosti.[2]Což ale dopadá na naprosté minimum nezletilých.

Ústavní soud započal tuto problematiku řešit na základě návrhu Nejvyššího správního soudu, který navrhoval zrušení tohoto ustanovení zákona. Nejvyšší správní soud rozhodoval o případu stěžovatelky, v době řízení sice již dvacetičtyřleté, které ovšem byly v průběhu dospívání vyměřeny poplatky za odpad. Poplatky byly primárně vyměřeny matce stěžovatelky, ta ale poplatky neuhradila a nedbala na výzvy k jejich zaplacení. V okamžiku nabytí zletilosti stěžovatelky byly nezaplacené poplatky přesunuty na její bedra a byl vydán exekuční příkaz ke srážkám nezaplacených částek z jejího dočasného příjmu při studiu. Pro přesnost poplatky za odpad vyměřené stěžovatelce se v daných letech 2002, 2003 a 2006 pohybovaly v částkách: základní sazba 493,- Kč za rok 2002, 500,- Kč za rok 2003 a 500,- Kč za rok 2006.[3] Proti této souhrnné částce uvedené v exekučním příkazu se stěžovatelka bránila, a to až kasační stížností k Nejvyššímu správnímu soudu.

Ústavní soud argumentoval, že dané ustanovení zákona o místních poplatcích ani nepřenášelo poplatkovou povinnost v rámci uhrazení částky „ze své kapsy“ z nezletilých na jejich zákonní zástupci. V zákoně je přesná dikce, že poplatkovou povinností je zatížena každá fyzická osoba až na výjimky, která má v obci trvalý pobyt. Poplatek tak byl de lege vybírán skrze zákonné zástupce bez ohledu na to, zda má nezletilý příjem či majetek, z něhož by mohl vyměřený poplatek uhradit, aniž by se samovolně zadlužoval. Ústavní soud v této problematice vidí i nevyhnutelnost, kdy si stěžovatelka ani nemohla vybrat, zda službu využije či nikoliv.[4]

Za nezletilé tak dle daného zákona platili zákonní zástupci své poplatky za odpad s poplatky vyměřené jejich dětem (nezletilým obecně). V tomto případě matka stěžovatelky nehradila poplatky za svou dceru, které v okamžiku nabytí zletilosti vznikla povinnost uhradit nesplacené poplatky. V tomto se plénum Ústavního soudu shoduje, že byla narušena záruka ochrany autonomního prostoru jedince, který místo svobodného rozvíjení svých dovedností musí čelit placení dluhů. Za službu, o kterou nežádal a kvůli ztíženému sociálnímu prostředí ve své rodině, která nebyla schopna za něj uhradit poplatky za odpad, což napovídá tomu, že rodina mohla mít i další finanční problémy. Dalším hlavním argumentem Ústavního soudu je ochrana zájmu dítěte na tom, aby okamžikem zletilosti (což se nemusí překrývat s termínem dospělosti) nevstupovalo do svého života se závazky, které mu vznikly nezaviněně a mohou mít tzv. rdousící efekt, což se dá vysvětlit jako situace, kdy nezletilý

neměl šanci se vyhnout poplatkové povinnosti, poplatky byly vyměřeny jemu a s tím, že zákonný zástupce je měl za něj uhradit a po nabytí zletilosti tak poplatník nemusí mít žádnou možnost nesplacené poplatky uhradit. Kritika pléna Ústavního soudu směřovala i na absenci ustanovení, kterým byl do konce roku 2010 zaveden institut prominutí poplatku z důvodu tvrdosti, což značně přispívalo k řešení problematických případů nesplacených poplatků za odpad.[5]

Ústavní soud své teze shrnul do několika výstižných vět, ve kterých pojednává o tom, že stát jako veřejná moc uloží nezletilému platební povinnost a dluhu. Pokud dotyčný poplatník nezplatí dobrovolně, pak je exekvován jeho majetek. Po stránce vybírání poplatku je systém bezvadný, po stránce morální už nikoliv.[6]

Proti postoji Ústavního soudu se nechala slyšet vláda, která argumentovala faktem, že neplatí-li zákonný zástupce poplatky za nezletilého, tak ten může po něm požadovat náhradu škody. Ovšem pokud rodina nemá ani na zaplacení poplatku za odpad, měla by na vyplacení náhrady škody?

Ústavní soud nález uzavírá diskriminačním aspektem poplatkové povinnosti pro nezletilé diskutovaného ustanovení. Byť je ustanovení na první pohled nediskriminační s hlavním kritériem posouzení poplatkové povinnosti skrze trvalý pobyt, pak ale v důsledku fakticky znevýhodňuje nezletilé ze sociálně slabších rodin, které mají nouzi o finanční prostředky.[7]

Ústavní soud dané ustanovení zákona o místních poplatcích nezrušil ale označil je za protiústavní s tím, že soudy a jiné orgány veřejné moci nemají toto ustanovení aplikovat co do poplatkové povinnosti pro nezletilé. Z mého vlastního postoje bych byla pro novelizaci zákona a zavedení buď poplatkové povinnosti až od 18. roku věku nebo nemožnost přechodu poplatkové povinnosti ze zákonného zástupce na nezletilého. Obě tyto varianty mají svá úskalí, v prvním případě by stát přišel o poplatky za odpad od všech fyzických osob do 18. roku věku, což by nebyla nemalá položka do státního rozpočtu v případě druhém by byli zadlužení ještě více zákonní zástupci nezletilých, což ale v rámci testu přiměřenosti není tak závažný problém jako „rdousení“ nezletilých.

Karolína Menšíková

e-mail: mensikova.karolina@gmail.com

[1] Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15

[2] § 10b odst. 3, zákona o místních poplatcích.

[3] Vývoj sazby poplatku od roku 2002. Brno: Správa města [online]. Statutární město Brno, ©2017 [cit. 6. 11. 2017]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[4] Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15.

[5] HROCH, Jaroslav. ÚS: Povinnost nezletilých platit poplatky za odpad je protiústavní. davidzahumensky.cz [online]. David Záhumenský, advokátní kancelář, publikováno 5. 10. 2017 [cit. 6. 11. 2017]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).

[6] Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15.

[7] Tamtéž.

Prameny:

1. HROCH, Jaroslav. ÚS: Povinnost nezletilých platit poplatky za odpad je protiústavní. davidzahumensky.cz [online]. David Záhumenský, advokátní kancelář, publikováno 5. 10. 2017 [cit. 6. 11. 2017]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).
2. Nález Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2017, sp. zn. Pl. ÚS 9/15
3. Vývoj sazby poplatku od roku 2002. Brno: Správa města [online]. Statutární město Brno, ©2017 [cit. 6. 11. 2017]. Dostupné na www, k dispozici >>> [zde](#).
4. Zákon č. [565/1990](#) Sb., o místních poplatcích ve znění pozdějších předpisů

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Institut zajišťovacího příkazu v daňovém řízení: podmínky vydání a obrana v odvolacím řízení](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezů v jiných členských státech EU](#)
- [Odposlechy na pracovišti, policejní vyšetřování a skončení pracovního poměru](#)
- [Odpovědnost zaměstnance za schodek](#)
- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Konec improvizace v odměňování: zamyšlení nad návrhem transpozice směrnice o transparentním odměňování](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny - překvapení vlastníka?](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 1. díl](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamena bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Genderový audit jako strategický nástroj zaměstnavatele: Jak se připravit na implementaci směrnice 2023/970?](#)